

BEVEZETŐ ORATÓRIUMOKHOZ

Túnt idők emlékezetén borongva juthat eszünkbe, midőn az Országos Filharmónia oratórium-bérleteket adott ki. Egész generáció tanulhatta meg ismerni és szeretni e hangversenyeken Händel életművének csúcspontjait, a Messiást, Júdás Makkabeust és a Sault. Évről évre hallhattuk húsvét táján a János-vagy a Máté-passiót. Manapság ezek hangversenytermi előadása pirosbetűs ünnep. Hogy nem a karmesterek és együttesek hiányoznak hozzá, azt bizonyíthatja az a most megjelent lemez, melyen Erdélyi Miklós szólaltatja meg a Budapesti Kórus (karigazgató: Margittay Sándor), Az Ifjú Zenekarátok Központi Kórusa (karigazgató: Ugrin Gábor) és a Magyar Állami Hangversenyzenekar élén Händel, Bach és Haydn oratóriumainak legnépszerűbb, legszebb kórustételeit. (A lemezborító ismertető szövegén illetl volna megemlíteni, hogy Erdélyi Miklós egyik legjobb karmesterünk, aki sosem hajlandó beállni a művészet taposóalmába, hanem mindig a lehetőség szerint való teljességre törekszik. Ezért talán a legjobb oratórium-*dirigens*ünk.)

A műfaj gyökerei az idők mélyébe nyúlnak vissza, kétségtelen azonban, hogy Händelnél érte el csúcspontját. Bach hatalmas passiói bizonyos mértékben beteljesítik a műfajnak, de túl is mutatnak rajta. Haydn hasonló jellegű műveiben megfigyelhető bizonyos mértékű szentimentalizmus — mely a kor irodalmi ideáljától sem volt idegen —, ugyanakkor azonban korszerűsítette is a händeli modellt. Ki tagadná, később is születtek nagyszerű oratóriumok, de a beteljesedés ezé a koré volt. Erdélyi Miklós lemeze ennek világát idézi vissza, élén a felejthetetlenül szép, jelképpé magasodott Allelujával a Messiásból, befejezésül pedig a Teremtés legszebb kórustételével.

Még virágoztak a Károlyi-kerti nyári hangversenyek, amikor Erdélyi Miklós

elvezényelte a Messiást. Händel hatalmas művének egyik legszebb hazai előadása volt ez, mentes minden hatásvadászattól, mert a karmester elsősorban a mű drámai mondanivalójára figyelt, hagyta érvényesülni a zeneszerző szándékát. Ennek a hajdani előadásnak forróságát, temperamentumát, egységes lendületét mentette át a lemezre, s gazdagította új színekkel. (Gyönyörű például a Júdás Makkabeus itt felhangzó közismert kórusétele, mely bennem mindig Tamás Alajos gyermekkórusának emlékét idézi.)

Külön kellene szólunk a két Bach-passió részleteinek mesterien kidolgozott előadásáról. Még a leghíresebb lemezfelvételeken is kísért néha az a tévedés, hogy az előadók a korszerűsítés hamis alternatívájától vezetettvén megfélekednek a passió eredeti jelentéséről, és szenvedéstörténet helyett didalmas zenei győzelem illúzióját keltezik. Erdélyi Miklós felfogásában — és a dolgok ismeretében ez az egyetlen helyes értelmezés — ezek a hatalmas kartételek mintegy lezárásai a szenvedéstörténetnek, s ugyanakkor megvilágítanak bennünk a remény sugara is, mert hiszen a kereszthalál nemcsak befejezése valaminek, hanem kezdete is...

Igen szép és plasztikus előadásban szólal meg Haydn Evszakok-jának és a Teremtésnek egy-egy részlete. Az utóbbi a nagyobb szabású, a súlyosabb, az átfogóbb alkotás, az előbbi lehetőleg kevésségének és bájának is megvan azonban a jelentősége. Erdélyi Miklós-nak sikerült is éreztetnie ezt az érzelmi sokféleséget, az idültől a dráma mélységéig.

A technikai szempontból is kifogástalan lemez valóban nagyszerű bevezetést kínál az oratórium megszeretéséhez. Reméljük, hogy mind több teljes felvétel is követi majd e nyilván nagyon népszerű kezdeményezést. A sikernek biztosítéka lehet a nemrégiben megjelent Máté-passió mindent elsőpró fogadtatása.

(R. L.)

*Népszerű oratóriumkórusok (SLPX 12116)